

Ajaringi
suvereisid

Lk 3

Iseoma
peolised
Kanepi
vallast

Lk 5

Kihelkonna-
päeva
programm

Lk 6

Kanepi Teataja

Vallavalitsuse ja vallavolikogu ajaleht

AUGUST 2025 Nr 8 (213)

Kaunis ümbruses hästi hooldatud Siret Lepametsa ja Rait Margi kodu Aiastes. Fotod: Marika Saks

Kanepi vallast esitati kaks kaunist kodu riiklikule tunnustamisele

Presidendi egiidi all toimus 27. korra „Eesti kauni kodu“ konkurss. Juunikuul jooksul valis maakonna komisjon välja kolm maakonna kauneimat koduaeda või paremini heakorrastatud ümbrusega avalikku hoonet.

Põlvamaa „Eesti kaunis kodu 2025“ konkursi raames esitati Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile tunnustamiseks:

- Signe Mändmetsa ja Marko Põldsepa kodu Peri külas Põlva vallas,
 - Maarika ja Andres Alvela kodu Pahtpää külas Räpina vallas,
 - Merili ja Ene Parmasoni kodu Raadama külas Räpina vallas,
 - Siret Lepametsa ja Rait Margi kodu Aiaste külas Kanepi vallas,
 - Udo Sõoru kodu Pikareinu külas Kanepi vallas.
- Eesti Vabariigi Presidendile esitati tunnustamiseks:
- Elina Suvisilla ja Aimar Krantsi-veere kodu Rosma külas,
 - OÜ Rekontra Põlva linnas,
 - Liina ja Kaido Palu kodu Räpina linnas.

Kanepi valla kaks kodu paistsid silma korrastatud, läbimõeldud ja omanäolise elukeskkonna poolest. Tänu nendele peredele on meie valla külad veelgi kaunimad ja inspireerivamad.

Täname kõiki, kes loovad ja hoia-
vad oma koduhoovi kauni, hoo-
litsetud ja eeskujuliku! Teie töö ja
pühendumus ei jää märkamata –
kaunis kodu on uhkus kogu vallale.

Udo Sõoru kodu Saare talu Pikareinu külas.

Kairi Luik

Põnevad detailid.

KANEPI KIHELKOND

350

9. August 2025
Kell 10-24 | Kanepis

ANU TAU JA SÕBRAD, TARTU ÄRSISE KELLAD, PUHKILLIORKESTER KUNGLA,
KANEPI SEGAKOOR, PÄRIPIDI, LED SHOW ARTISTIC FLOW

KINO, TÖÖTOAD, NÄITUSED, KOHVIKUD, SPORTLIKUD TEGEVUSED, BATUUT

EESTI ISESEISVUSE TAASTAMISE AASTAPÄEV

20. august kell 10.00

Pärgade asetamine Kanepi Vabadussambale

Ülevaade vallavalitsuse istungitest

Mikk Järv
Kanepi vallavanem

Otsustati kahe inimese hoolekandeteenuse osaline rahastamine valla eelarvest. Seoses elukoha muutusega lõpetati kahe inimese hooldamise ja hooldajatoetuse maksmine. Otsustati hoolekandeteenusel viibivale isikule käiberaha määramine.

Anti avaliku ürituse luba Käbliku pruulikojale „Käbliku Beer Camp & Rock’N’Roll 2025“ korraldamiseks 11.07–13.07.2025 kella 14.00–04.00. Palutaja külas. Anti avaliku ürituse luba Martin Lutsule Kanepi Streetball 2025 korraldamiseks 19.07.2025 kella 9.00–19.00 Kanepi Gümnaasiumi staadionil. Anti tegevusluba Põlva Spordikoolile käsipallurite suvelaagri korraldamiseks Kanepi Gümnaasiumi ruumides ajavahemikul 04.08.2025–10.08.2025.

Otsustati rahalise preemia eraldamine gümnaasiumi hõbemedaliga lõpetamise puhul.

Otsustuskorras antakse tähtajaga üks aasta kasutusse kaks eluruumi Erastvere külas Kodukassi kortermajas. Otsustuskorras antakse tähtajaga pool aastat kasutusse eluruum Erastvere külas Kodukassi kortermajas.

Kinnitati „Kanepi valla tänavate pindamis- ja asfalteerimistööd 2025“ hanketulemused. Hangele esitati läbi Riigihangete Registri tähtjaks Osale 1 (Põlgaste külakeskuse parkla) 2 hinnapakumust ja osale 2 (tee-de pindamisele) 4 hinnapakumust. Eduka pakumuse Osale 1 esitas AS Trev-2 Grupp, pakumuse hind on 42 700 eurot +km ja Osale 2 AS Trev-2 Grupp 21,22 eurot/m² +km.

Reservfondist eraldati vahendid OÜst Hansarent nelja sõiduki väljaostuks kogusummas 40 481 eurot.

Seati sundvaldus Vissi külas, eraomandis olevatele Puntuse, Lõuna, Tuudako, Tudako ja Uue-Tuudako kinnistutele neid läbiva ühiskasutuses tee ulatuses. Tee nimeks määratakse Puntuse põik, kogupikkusega 1020 m. Seati sundvaldus Puugi külas eraomandis olevatele Piirimäe, Kõivuotsa, Halliku, Varese, Kahrumäe, Mutiko ja Kripso kinnistutele neid läbiva ühiskasutuses tee ulatuses. Tee nimeks määratakse Puugi tee, kogupikkusega 1035 m ja Puugi põik, kogupikkusega 490 m. Otsustati kohaliku tee nime muutmise: korraldusega muudetakse Põlgaste-Kuuba tee nimi, nimetades selle Saia teeks, kogupikkusega 1874 meetrit.

Otsustati Kanepi valla omandis oleva Aiaste külas asuv Valgjärve-SoonaAiaste-Oru tee T2 koormamine isikliku kasutusõigusega Elektrilevi OÜ kasuks. Koormatava ala pindala on 17 m². Kasutusõigus seatakse maakaabelliinile.

Otsustati kohalike elanike taotlusel rajada uus bussipeatus Kanepi vallas riigiteele Kanepi-Ihamaru asukohtades orienteeruvalt km 7,2 (vasakul pool teed) ja 7,3 (paremal pool teed). Peatuse nimeks määratakse „Varika“.

Riigi ettepanekul anti nõusolek järgmiste maaüksuste riigi omandisse jätmiseks. Piigandi küla, Sooveere; Rebaste küla, Vana-Silo; Tuulemäe küla, Halliku, Piigandi küla Latiksoo; Vissi küla, Võpsiku; Karste küla, Suurevare; Piigaste küla, Kakuoru; Hurmi küla, Väikemetsa; Kaagvere küla Vösatiku;

Omaniku avalduse alusel jagatakse Prangli külas asuv katastriüksus Lepa kaheks eraldi katastriüksuseks ning määratakse moodustatavatele katastriüksustele lähiaadressid ja sihtotstarbed järgmiselt: katastriüksuse lähiaadressiks Sanglepa, sihtotstarbeks maatulundusmaa; katastriüksuse lähiaadressiks Lepa, sihtotstarbeks maatulundusmaa.

Omaniku avalduse alusel määratakse Veski külas asuval Ala-Parmu katastriüksusel uueks lähiaadressiks Parmo.

Anda välja kasutusluba üksikelamu kasutamiseks asukohaga Järve, Prangli küla; üksikelamu kasutamiseks asukohaga Variku, Magari küla.

Muudeti Kanepi valla Hooldekeskuse juhataja ettepanekul töötajate koosseisu. Koka töökoormust suurendatakse 0,25 koormuse võrra.

Otsustati raha eraldamine omaosaluse katteks. Kanepi vald osales Põlvamaa Partnerluskogu kaudu LEADER projektis „Kanepi kogukondade pakiautomaadid“. Projekti raames paigaldati Kanepi valla territooriumile kokku neli pakiautomaati kogumaksumusega 14 615,60 eurot. Projekti omaosalus on 15% nelja pakiautomaadi maksumusest ehk 2 192,34 eurot.

Algatati Kanepi alevikus asuva Kooli tn 21 katastriüksuse detailplaneeringu koostamine. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on Kanepi alevikus asuval Kooli tn 21 kinnistule maapeal paiknevate kütusemahutitega tankla rajamiseks, mille maht jääb alla 100 tonni. Kooli tn 21 kinnistu kuulub Kanepi vallale. Planeeringuga antakse lahendus muu hulgas ka liikluskorraldusele, haljastusele, heakorrale ja tehnovõrkudega varustamisele. Planeeringuala pindala on ligikaudu 2098 m².

Lähtudes Kanepi Lasteaia hoolekogu ettepanekust, suurendatakse 2025/2026 õppeaastal Naksitrallide rühmas laste arvu alates kuni 24 last ja Sipsikute rühmas kuni 21 last.

Volikokku suunati „Kanepi valla 2025. aasta esimene lisaeelarve“; „Kanepi valla haridusala tunnustamise korra muutmise“; „Alusharidusseaduse jõustumisest tulenevalt Kanepi Vallavolikogu määruste muutmise“; „Alusharidusseaduse jõustumisest tulenevalt Kanepi Vallavolikogu määruste muutmise“; „Õigusaktidega kohaliku omavalitsuse pädevusse antud ülesannete delegeerimine“; „B-kategooria juhiloo algatmise koolituse kulude hüvitamine“; „Vallavara võõrandamine“.

Kanepi vallavolikogu istung toimus 17. juulil 2025

Piret Rammul
Kanepi Vallavolikogu esimees

Päevakorra avas 2025. aasta esimene lisaeelarve. Lisaeelarvega täpsustati põhitegevuse kulusid ning viidi eelarvesse sisse muudatused investeerimistegevuses. Eelarve kogumaht lisaeelarvega ei muutunud.

Volikogu haridus- ja noorsookomisjoni ettepanekul muutsime Kanepi valla haridusala tunnustamise korda. Korras täpsustasime, et tunnustatakse vabariiklikel ja rahvusvahelistel olümpiaadidel ja konkurssidel 1.–6. koha saavutamist ning lisandus täiendavalt võimalus esitada tunnustamiseks muu määruks nimetatamata tunnustamist vääriv silmapaistev haridusala saavutus. Tunnustamise esildisi hakkab hindama komisjon, kuhu kuuluvad kõikide valla haridusasutuse juhid ja vallavalitsuse hari-

dus- ja noorsoospetsialist.

1. septembril jõustub alusharidusseadus. Sellest tulenevalt oli volikogu päevakorras Saverna Kooli, Krootuse Kooli ja Kanepi Lasteaia põhimääruste muutmise. Alusharidusseadusega viidi kooskõlla ka eralasteaia ja eralapsehoiu teenuse toetamise kord ja Kanepi valla koolieelsetes munitsipaalasteasutustes lapsevanema poolt kaetava osa ja toidukulu tasumise kord. Kõik määruste muudatused olid seotud uue jõustuva seadusega, muidu sisulisi muudatusi ei tehtud.

Käesoleva aasta oktoobris toimuvad kohaliku omavalitsuse volikogu valimised. Volikogu istungil kinnitasime Kanepi valla valmiskomisjoni koosseisu. Valmiskomisjoni juhib valla sekretär Katrin Slungin, liikmed on Eda Tarend, Kadri Möttus, Eva Raup ja Urmas Kolina. Asendusliikmed on Helvi Nutt ja Anu Anepaio.

Volikogu otsusega moodustasime Kanepi vallas ühe valimisringkonna ja määrasime selle mandaatide arvuks 17.

Järgmiseks otsustasime, et ka algaval 2025/2026 õppeaastal hüvitab Kanepi vald Kanepi gümnaasiumi õpilastele kooli poolt korraldatud juhiloo algatmise koolituskulud. Koolituskulud hüvitatakse õpilastel, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht on Kanepi vallas.

Vallavalitsuse ettepanekul otsustasime võõrandada enampakumise korras korteriomandi Saverna külas, aadressiga Kooli põik 2-2 alghinnaga 20 000 eurot ja korteriomandi Krootuse külas, aadressiga Pärna 2-14 alghinnaga samuti 20 000 eurot. Enampakumise korras võõrandatakse ka Saverna külas asuv Vanakooli kinnistu alghinnaga 5000 eurot.

Tehnilistel põhjustel juuli istungi ülekannet ja videosalvestist ei tehtud. Järgmine volikogu istung on kasv septembris, siis juba tavapäraselt videoülekandegas. Protokolli ja vastu võetud õigusaktidega saab tutvuda valla dokumendiregistris https://adr.novian.ee/kanepi_vald

Apteeker vastab: kas konditsioneer teeb haigeks?

Benu apteegid
16.07.2025

Soojemal suvepäeval võib töökeskonnas üheks triviaalseks, kuid kirgikütvaks tüliõunaks kujuneda temperatuur tööruumides. Eelis on tihti peale sellel, kes istub termostaadile kõige lähemal. Apteeker selgitab, kuidas lõigata sellest tänuväärselt leutisest võimalikult palju kasu, ilma et see hakkaks tervisele.

Seoses õhukonditsioneeriga levib palju müüte. Üks levinumaid on, et konditsioneer põhjustab külmetushaigust. „Kui haigeks jäädes öeldakse, et ollakse külma saanud, siis peaks külma õhku tootev konditsioneeriseade sellise loogika järgi samuti haigeks tegema. Tegelikult on see müüt, sest masin ise inimesi haigeks ei tee, küll aga võib jahe õhk toas olemasolevaid pisikuid levitada,“ sõnab Benu Pargi apteegi farmatseut Lauri Baar.

Konditsioneer piisav temperatuur on 22 või 23 kraadi

Baari sõnul on optimaalne temperatuur 22 või 23 kraadi. See tagab õhu jaheduse, kuid ei tekita liigset külma, vältides seeläbi konditsioneerist tulenevate ebamugavuste ilmnemist. „Tähtsaim on pidada silmas seda, et konditsioneer ei puhuks inimestele otse peale. Õhk peaks võimalusel liikuma üle ruumi, et vähendada kuumu pinna ja külma õhu vahel tekkivat kondensatsiooni,“ rõhutab farmatseut.

„Tavaliselt on kõige suurem probleem konditsioneeriga jahutatud toas just õhu kuivus. Suurt rolli mängib ka konditsioneeriseadme asukoht. Kui see puhub otse inimestele peale, võivad seeõttu tekkida selja- ja liigesevalud,“ räägib Baar. „Kui olla terve päev sellises keskkonnas, kuivavad peamiselt silmad, kurk ja nahk. Silmad võivad seetõttu väsida kiiremini kui tavaliselt ning kuiv kurk võib tekitada ebamugavust ja kõha,“ jätkab farmatseut, tuues veel eraldi välja, et

kui liikuda pidevalt külma ja kuumu ruumi vahel, võib ninna tekkida rohkem lima, mistõttu võib kujuneda ajutine nohu.

Kontoritöötaja suurim tervisevaenlane on hoopis pidev ja segamatu istumine. „Liikumine paneb vere liikuma, mis aitab kaasa lihasingete ja -kanguste ennetamisele. Kui aga pole võimalik lauavõimlemist teha või päeva jooksul veidi jalutada, võib kasutada vereringet parandavaid kreeme, eriti kohtadel, mis on pidevalt pinges, nagu näiteks kael, randmed-käsivarred,“ sedastab Baar.

Seljavalude- ja kanguse vältimiseks on olulisel kohal ka ergonoomilise tööasendi valik. „Oluline on pidada silmas, et selg, kael ja käed ei oleks pidevalt liigse pinges all. Ka ergonoomilises toolis tuleb osata õigesti istuda,“ räägib Baar. „Hea töövahend on ka seisulaud, mis aitab ennetada istumisest tekkinud pingesendit ja lihaste väsimust,“ lisab farmatseut.

Kontori apteegikapp korda

„Esmapiilgul võib jääda mulje, et järgnev soovitus räägib loogikaseaduste vastu, kuid kuum jook aitab keha jahutada,“ toob apteeker välja üllatava fakti. Ta lisab, et kõige parem viis loo-

duslikul viisil enda immuunsüsteemi turgutada on tarbida mõned taimeteed. „Sobivad taimeteed suveks on näiteks piparmündi- või kibuvitsatee – mõlemas leidub rohkelt vitamiine; piparmünditee aitab leevendada nii kõhuvalusid kui ka vaimseid pingeid.“

Suvisel ajal julgustab Baar tarvitama ka kõige klassikalisemaid toidulisandeid. „C-vitamiin, D-vitamiin ja kalaõli on kehale toeks aastaringselt,“ räägib Baar. „Kuna suvel viibime rohkem õues, ei pea D-vitamiini annus olema nii tummine, kui see on näiteks mõnel pimedamal talvekuul: piisab 1000 toimeühikust päevas,“ lisab ta.

Baar räägib, et seaduses on välja toodud vajalikud meditsiinitarvikud, mida peab vastavalt kollektiivi suurusele apteegikapist leidma. „Lisaks kohustuslikele tarvikutele võiks kapis leida esmaseid külmetusrohte. Kui mõelda konditsioneeriga seotud vaevustele, võiks kapis olla ka ampullides silmatilgad, ninatilgad ning füsioloogiline lahus. Ampullid tagavad erinevate kasutajate korral hügieensuse,“ toonitab ta.

Lisainfo:
Benu apteegid
press@benu.ee

Teated „Ajaringile“

„Augusti lõpp on lummayalt nukker. Hommikuvalgus on aina madalam, õhk paistab vähem läbi ja õhtud kipuvad tumemelseteks. Päevad tõmbavad hõlmu järjest koomale ja suveunistustele pole enam kohta.“ Selline on Lauri Räppi nägemus suve lõpust, mis on iga päevaga lähenemas. „Ajaringi“ suvi on olnud elamusterikas. Oleme teinud mitmeid väljasõite – parvesõit, Kirna mõisa tulbifestival ja Põltsamaa loss, Mädaepa pojengifestival, reis Läänemaale, Vanaema aed ja Leno Taco baar, Kallaste laad... Ootel on piletid mitmele teatrietendusele sügiseks. Meie väljasõidud on alati osavõtjate rohked. Koos reisi-

da on tore ja lõbus! Oleme mitmel pool saanud kiita, et meie rahvas on väga distsiplineeritud, mida on olnud südantsoojendav kuulda. Tänavu teeb osaluse eriti mõnusaks see, et mitmeid meie ettevõtmisi toetab Põlvamaa Partnerluskogu. Oleme neile väga tänulikud!

Septembrist alustame ka igakuiseid kohtumisi järgnevalt:

- 9. september kell 14.00.
- 5. oktoober kell 13.00, eakate päeva tähistamise kontsert.

- 4. november kell 9.00.
 - 14. detsember kell 12.00 jõulupidu.
- Kui Põlva ujula taas avatakse, jätkuvad meie ujula külastused. Samuti jätkub ka Väärikate Ülikoolis käimine Põlvasse. Need sõidud on praeguse seisuga tasuta liinibussidega. Kes soovivad liituda meiega, helista julgelt minu telefonile 5667 6704. „Tarkus kuulub minevikule, tegevus olevikule ja rõõm tulevikule.“ (Milvi Hirvlaane)
- Tugevat tervist kõigile ja rõõmsal meelel peatse kohtumiseni! Olete oodatud!

Meedi Haabma
„Ajaringi“ juht

Ajaring Haapsalus. Fotod: Sirje Salundi

„Ajaring“ Eestimaa suve tervitamas

Justkui äsja saabunud suve tervitamiseks sõidab 21. juunil (suvi saabus samal kuu-päeval kell 2.42) bussitäis „Ajaringi“ rahvast Lääne-Virumaale Mädaepa mõisa, mis on tuntud ka kui lilleaiamõis. Mis imeline kokkusattumus! On kevadlilled. On suvelilled. Ja on lilled, mis märgivad ühe aastaaja üleminekut teiseks. Kõige selgemalt ja ilmekalt esindavad sedasorti lilleliiki pojengid. Ja just pojenge imetlema seekord minnaksegi!

Tõsi, sihtkohta jõudes tabab lilleaiahuvilisi ehk väike pettumusekild, sest lausa õitemerd, mis suvelilledele omane, paraku ei näe, kuna väidetavalt ei olnud ilmastik õitega koostööd teinud. Samas peab ütleva, et siin-seal mitmeid pilkupüüdvaid õite tekitatud värvilaike külaliste vaatevälja siiski jääb. Ja no kuidas siis teisiti! Kui aias kasvab ikkagi üle 2300 erineva pojengi, leidub nende hulgas paratamatult ka selliseid, kes vihmadele ja külmadele ilmadele vaatamata oma ilu õigel ajal avalikkuse ette toovad! Tore nendest! Aga omamoodi võlu pakuvad ka sellised õied, mis õieti polegi veel õied, vaid alles valmistuva õitsemiseks, turgutades oma salapäraga vaatlejate kujutlusvõimet, pannes enamikku fantaseerima: „Oh, kui ilus siin oleks nädala pärast, kui kõik õienupud lahti!“

Pikalt selliseks mõtiskluseks aga aega ei anta, sest kohe hakkab armsalt meeldiva õhinaga tutvustama oma hoolealuseid mõisa perenaine Marika Vartla. Ilu imetlemine seguneb üllatustega. Nii mõnigi teeb suured silmad, kuna kuuleb, et sel ürgkodusel, vanavanaema-aegsel ja nii-nii eestimaisel jaanilillel on sugulasi peaaegu terves maailmas. Seda kuuldes tekib kiiresti soov lugeda läbi Marika Vartla raamat „Moodsad Itoh-pojengid“. Jaapanis on aretatud pojenge! Üks huvitav fakt järgneb teisele! Ja on imelik, millise tähelepanuga kuulatakse! Nii et selleks hetkeks, kui antakse võimalus pojengiaia omaette tutvust teha, tundub paljudele, et selle ajaga on justkui võluvael õisi märgatavalt juurde tekkinud! Ja inimes-

tel on tekkinud hulgaliselt soove ka oma pojengiaeda rajada või vana täiendada. Igatahes käib üsna aktiivne ostlemine.

Mõisaga tutvumise käigus selgub, et see polegi vaid lillelõõs: toreda vahelduse-na näeb siin ka kunsti. Nimelt on mõisas kunstnik Aivar Juhansonini šaržide püsinäitus. Tore paik kohtuda kunsti kaudu paljude meie tuntud inimestega!

Nii jäigi kõigile meelde mõnus elamus kogu Mädaepa mõisast!

Vavalt nädal hiljem, 27. juunil, jätkub „Ajaringi“ suvetervitusreis Eestimaal. Reisisihiks on sedapuhku Läänemaa, täpsemalt Haapsalu. Esimeseks ja ilmselt üheks olulisemaks peatuspunktiks on Ants Laikmaa muuseum. Ants Laikmaa – see tõenäoliselt igale eestlasele tuntud nimi annab objektile suure tähtsuse. Meie hea tuttav giid Ludmilla, kes juba Tartus grupiga ühines, on oma juttudega terve pika tee jooksul Laikmaa vastu parajalt uudishimu tõstnud, nii et kohapeal võetakse rõõmuga vastu kõik see, millest hakkab lugusid rääkima kohalik giid Merle Tomson. Majad paistavad juba kaugelst täiesti erilised olevat: on need ju kunstniku enese projekteeritud rahvusromantilisest stiilist ning tunduvad kui muinasjutumajakesed. Ja see muuseumi park! See on omaette vaatamisväärsus oma iidsete puude ja alleeedega, kus kõrguvad kunstniku enda istutatud tammed, mis pühendatud sõpradele-kultuuritegelastele. Ja olgu öeldud, et Laikmaal kui heal suhtlejal oli selliseid sõpru tohutult hulgal!

Tundub, et Läänemaa on rikas kunstnike ja kunstiliikide poolest. Sellele väitele saab kinnitust näiteks Haapsalu Pitsikeskuses. See mõistatuslik Haapsalu sall! Sageli äratav ta igasuguseid küsimusi. Seepärast kuulatakse nüüd tähelepanelikult, mida räägib sallimeister salli mõõtudest, materjalist, töövahenditest ja kõigest muust sallidega seonduvast. Järsku teeb meister kavala näo ja ütleb, et teab, mida tahame kindlasti küsida. Muidugi mõtles ta seda, et tahame teada, kas õiget Haapsalu salli saab tõesti läbi

sõrmuse tõmmata. Ja vastas otsekohe tähendusrikka näoga, üheaainsa lausega: „See on elementaarne!“ Selle toreda teadmiseiga vaatame üle väljapandud näidised igasugustest mustritest, mis loojad loonud, ja kingitud sallidest.

Suurepärase äratundmisrõõmu pakub aga paljudele ka teatrikunstniku Gunta Randla tele- ja teatrikostüümide näitus. No lausa lapsepõlv tuleb meelde! Kes siis ei mäletaks laste telesarja „Mõmmi ja aabits“!

Omamoodi elamusi pakub loomulikult ka kuulus Haapsalu piiskopilinnus. Emotionsaalne giid Terje Marie Vihur viib rahva ühte Eesti paremini säilinud linnusesse. Siin saab igaüks käia oma kujutlustes korraks keskajas, kuid toomkiriku tänapäev tekitab ühe toreda faktiga rohkem elevust. Nimelt pöörab giid tähelepanu asjaolule, et see kirik on ka erilise akustikaga kontserdipaik, sest siin vältab heli 11 sekundit. Samas asub ta oma lauluga seda ka tõestama. Naudime imelist häält ning akustika seletamatut võlu! Ja loomulikult saavad omakorda proovida toomkiriku imeheliseid ka soovijad meie seltskonnast. Akustika edukalt katsetatud, võib minna järgmisi elamusi saama!

Mida siis veel? Kui juba Haapsalus, siis ei saa jätta käimata jalutamas rannapromenaadil, imetlemas merd ja puupitsilist kuursaali (mis sellest, et väikese vihmaga...), ei saa jätta tähelepanu pööramata Iloni Imedemaa teemakeskusele ega rannarootslaste ajaloole. Ka Tšaikovski pingil on tore istuda.

Nii sai suve alustuseks meie vaim kusetust kahel päeval nädalase vahega. See on suurepärase algus suvele ja selle eest täname kõigepealt Meedit, kes ei lase meil koju tukkuma jääda. Tänu sõnad ka meie lahkele ja laia silmaringiga giidile Ludmillale, kindla käega bussijuhtidele Andrusele (Omniremist) ja Peetritele (Tuuliku Reisidest). Muidugi oleme tänulikud ka kõikidele giididele, kes meie reisi huvitavaks tegid. Ja suurimad tänud meie toetajale Põlvamaa Partnerluskogule!

Tähte Tagel

Üksikud kuumad ilmad suvel: mida vererõhuhädade korral jälgida?

Benu apteegid
23.07.2025

Erinevad uuringud on näidanud, et eestlaste südame-tervis on Euroopa kehvemate seas. Südame-veresoonkonnahäireid üritatakse kontrolli alla saada nii enda toidulaua parendamise, aktiivsema elustiili viljelemise kui ka erinevate ravimitega. Apteeker selgitab, mida peaks kõrge või madala vererõhuga inimesed suvisel ajal jälgima, mil rutiin on leebem ja ilmad aegajalt ka kuumemad.

Vererõhku mõjutavad peamiselt inimese enda valikud, kuid õues viibides mängib oma rolli ka ilm. Saku Tervisekeskuse Benu apteegi farmatseudi Anton Ojamaa sõnul võib erinäoline ilm mõjutada ennekõike südame-veresoonkonnahaigusi põdevaid inimesi. „Ilmastik võib esile kutsuda peapööritust, isegi stenokardiat, mis ilmneb pigistava rinnavalgu ning sageli ka kaela ja vasakusse käsivarde kiirguva valuna,“ hoiatab ta.

Kõrgenenud vererõhu peamised sümptomid on peavalu, ähmane nägemine, pearinglus, kätevärin või sisemine ärevus. Inimene võib antud juhul tunda ka rindkeres valu või pinget. Ka iiveldus või oksendamine pole midagi ennenägematut.

Liiga madala vererõhuga käivad aga kaasas pearinglus või tasakaaluhäired. Lisaks võib inimene tunda justkui ta oleks halli vati sees. Nõrkus, väsimus, lühiajaline teadvusekadu või külm higi on samuti sümptomid, mis iseloomustavad ohtlikult madalat vererõhku.

Aiatöid tuleb teha nutikalt

Suvel leitakse aega, et teha korda mõni peenar enda aiamaal või lausa ehitada midagi vägevamat. Kuna eestlase kangekaelsus teha tööd ei kao ka puhkusel, jagab farmatseut Ojamaa mõningaid tähelepanekuid, et töö ka päriselt konti ei murraks. „Kuumat ilma korral tasuks vältida õues töötamist. Eriti juhul, kui päike paistab otse pähe,“ manitseb Ojamaa. „Kui töö aga ei malda oodata, on eriti oluline kanda peakatet, heledaid õhulisi riideid ning tarbida tavapärasest rohkem vedelikku,“ juhendab Ojamaa. „Tasuks ka vältida soolaseid toite ning süüa rohkem puu- ja köögivilju,“ jätkab ta, tuues ühtlasi välja, et enda jahutamise niiske lapiga on kuumal päeval tõhus viis keha turgutamiseks.

„Külm ilm põhjustab veresoonte ahenemist, mis tõstab vererõhku. Suurt rolli mängib siinkohal ka vanus, sest eakamate veresoonted võivad olla jäigemad või kitsamad,“ kirjeldab Ojamaa füüsikalisi seoseid. „Soe ilm aga pigem alandab vererõhku, sest sooja ilmaga veresoonted laienevad ning lihased lõdvestuvad, soodustades seeläbi vereringet. Kuumus kutsub esile ka higistamist, mis omakorda põhjustab vedelike ning mineraalide liigset kadu. See toob kaasa madala vererõhu ning mõningail juhul ka tasakaaluhäired,“ lisab farmatseut. Temperatuur pole aga ainus asi, mis võib enesetunnet mõjutada. Ka õhurõhk võib kaasa tuua vererõhu kõikumisi ning põhjustada peavalu.

Farmatseut Ojamaal on ka soovitusi grilliõhtuteks. „Alkoholiga tuleb osata piiri pidada: see soovitus puudutab eelkõige kõrge vererõhuga inimesi. Alkohol laiendab veresoone ning lõdvestab, kuid hommikuks tõmbab see veresoonted kokku, mis on ohtlik. Seda eriti neile, kel on ka arütmia ning kõrge kolesterool,“ sedastab Ojamaa. „Grill-liha puhul on tähtis jälgida soola- ning rasvasisaldust. Kui need on liiga kõrged, kulutab organism ülemäära energiat toidu seedimisele,“ jätkab ta. Ojamaa sõnul on mõistlikum jahutada ennast näiteks värskete puuviljade, mitte alkoholiga.

Une ja vererõhu vaheline seos on miski, millest ei räägita piisavalt. Seetõttu on tarvis võimalusel luua enda jaoks tingimused, et uni oleks piisav ja täisväärtuslik. „Tervisliku une jaoks on olulisel kohal toatemperatuur, mis võiks olla madalam kui 22 kraadi,“ räägib Ojamaa. Üldlevinud tõde on ka see, et enne magamaminekut tasuks vältida kõiksugu ekraane. Ojamaa lisab, et puhkuse ajal on tervise huvides oluline teatud rütmi säilitamine, mistõttu soovib ta iga päev mõistlikul ajal magama heita.

Kuna kõrge kolesterool ja kõrge vererõhk võivad kulgeda sümptomiteta, mille tõsisemad mõjud avalduvad alles hiljem, on oluline käia regulaarsel ülevaatusel perearsti juures või külastada apteeki, kus on võimalik teha erinevaid terviseteste. „Oma tervise eest on oluline hoolt kanda kogu aeg, mitte alles siis, kui arst või apteeker sellele tähelepanu juhib,“ märgib Ojamaa. „Südame-veresoonkonnahaigustesse haigestumise riski vähendavad oomega-3 rasvhapped. Neid leidub nii kalas kui ka näiteks linaõlis, ühtlasi reguleerides ka südamerütmi,“ lisab Ojamaa.

Lisainfo:
Benu apteegid
press@benu.ee

Prangli küla sportlik perepäev

Prangli küla mänguväljakul toimus 28. juunil sportlik perepäev, kus osalejatel oli võimalus end proovile panna vibulaskmises. Kagu Vibuklubi viis läbi õpitoa, kus kõigepealt tuletati meelde reegleid ja ohutust ning seejärel algas praktika. Nooli lasti märklaudade, loomakujude ja õhupallide pihta. Lõpuks selgitati välja päeva parim vibulaskja laste, noorte ja täiskasvanute seast, kes said väikese auhinna. Väiksematel lastel oli võimalus mängida erinevaid pallimänge. Kahe tunni jooksul sai keha kinnitada maitsvate pannkookide, jäätisega ja kaasa võetud suupistetega. Autasustamisel said kõik osalejad päevale kohased auhinnad.

Suur aitäh kõigile osalejatele ja abistajatele! Nautige suve!

Merle Juhkam

Prangli külakeskuse huvijuht

Prangli küla sportlikul perepäeval. Foto: Kaido Kuldmägi

Kanepi segakoor heategevuskontserdil. Foto: Rea-Ly Raudsepp

Südamega tehtud heategevuskontsert Dianne toetuseks

Juunikuu soojal päeval toimus Valgjärvel midagi erilist – heategevuskontsert Dianne Halliski toetuseks, mis tõi kokku inimesed, keda ühendas soov aidata ja hoolida. Kontserti saatis südamluk ja lootusrikas õhkkond. Kohale tulnud publik, esinejad ning toetajad andsid kogu üritusele sügava tähenduse. See ei olnud pelgalt muusikasündmus, vaid ühte hoidmist ja lootust täis päev.

Sügav kummardus kõigile esinejatele, kes oma etteastega kontserdile hinge sisse andsid:

- Laura Vals & Windmillers
- Kanepi segakoor
- Kanepi Karmoonikud
- Lüllemäe linetantsurühm Laheliin
- Hargla tantsurühm Tantsukingad jalga

– ja lõbusad päevajuhid Lahedad mutid Lahedalt

Samuti tänan kõiki vabatahtlikke, toetajaid, abistajaid ja annetajaid – teie panus oli hindamatu.

Miks see kontsert toimus?

Dianne Hallisk on naine, kelle elus on praegu keeruline aeg – üle aasta tagasi diagnoositi tal harvaesinev medullaarne kilpnäärmevähk III staadiumis. Eestis on selle haiguse ravi piiratud ja lootust otsides pöördus Dianne Inglismaale, kus spetsialistid andsid talle lootust, et varajane operatsioon võib päästa tema elu. Uuringutele minek on juba rahastatud, kuid vajalik operatsioon maksab 10 500–15 000 naela. Selleks tal enam vahendeid

ei jätku – seetõttu pöördus ta avalikkuse poole abi palvega.

Aitame Diannet!

Kui ka sina soovid Dianne raviteekonda toetada, saad seda teha järgmistel andmetel:

Saaja: Dianne Hallisk

Kontonumber: EE121010011621883229

Pank: SEB Pank SWIFT/BIC: EEU-HEE2X

Iga annetus, iga jagamine aitab Diannel jõuda ravile ja annab talle võimaluse tervenemiseks. Aitäh kõigile, kes juba panustasid – üheskoos suudame rohkem, kui arvata oskame!

Korraldaja: Rea-Ly Raudsepp

AUGUST KANEPI KIHELKONNA KULTUURILOOLISES KALENDRIS 2025

1. 350 aastat tagasi **4. augustil 1675** kinnitas Rootsi kuningas **Karl XI** (*24.11.1655 † 5.04.1697, kuningaks sai 15-aastasena 1670-1697) käskkirjaga **Kanepi kihelkonna moodustamise** Otepää, Urvaste, Kambja, Põlva kihelkondade äärealade liitmise baasil. Selle koosseisu määrati Valgjärve, Kavershof-Errestfer, Kellis (Kölleste), Pycks (Piigaste) ja Piigandi mõisad nende juurde kuulunud küladega. Kihelkonna keskuseks ja kiriku asukohaks sai logistiliselt keskne **Kannebkylo** - Kanepi küla Piigandi mõisa alal. Kihelkonna moodustamise ettepaneku tegi Kuninglikule konsistooriumile kirjaga 14.05.1674 Valgjärve mõisa pärisõhja ooberstleitnant Benedict Johann Berch(g). Koguteoses „Võrumaa“ [Võrumaa. Maateaduslik, tulunduslik ja ajalooline kirjeldus. Toimetust: J. Rumma, peatoimetaja, mag. geogr., A. Tammekann, lic.phil., J. V. Veski, lektor. Tartus, 1926: Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus, lk. 154-157] on märgitud, et Kanepi kihelkond moodustati Põlva, Otepää ja Urvaste

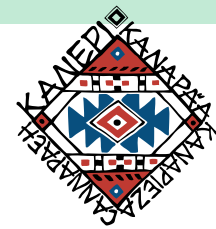
kihelkonna äärealade kokkuliitmise teel. Asend: Loode-Võrumaal (geograafiline keskpunkt kirik, laius 57° 57' 9" N, idapikkus Greenw. 26° 45' 38"). Külgnes Urvaste, Põlva, Võnnu, Kambja ja Otepää kihelkonnaga. Inklaavina asus Kanepi kihelkonnas Tartumaa Otepää kihelkonda kuuluv Vastse-Otepää vald. Pindala: 372,6 km², sellest järvi 5,24 km² (1,4%). Suurim pikkus loode-kagu suunas 29,2 km, laius edela-kirde suunas 27,5 km. Kanepi kihelkonda on kuulunud vallad: Erastvere 7802,9 ha, Kooraste 8491,1 ha, Kölleste 7517,8 ha, Põlgaste 4232,8 ha ja Valgjärve 8512,2 ha, kokku 36 356 ha. 50 aastat hiljem 1725. a. loendati Kanepi kihelkonnas 375 talu. Suurim elanike arv oli **1883. a. 8763** inimest, 1922. a. 8201 inimest **42** külas. 12.04.1917 asendati seisuslikud vallavolikogud demokraatlikult valitud nõukogudega ja vallad hakkasid haldama ka mõisamaid. **1925. a.** muudeti kirikukihelkonnad – parohhia, maakoguduse piirkonnad territooriumiga seostamatuteks usuühinguteks. Põl-

vamaa ajalehes „Koit“ on P. Lail artiklis – „Rittmeister Berg ja Kanepi kihelkonna asutamine. 330 aastat kihelkonda“ // Koit nr. 107-109, 20.-24.09.2005 põhjalikumalt käsitlenud kihelkonna asutamist, märkides, et Kanepi kihelkond moodustati põhiliselt Otepää kihelkonna baasil põhjendusega, et kirikuõpetajat väärilt üleväl pidada ja et lühendada tollal kohustuslikku kirikus käimise teekonda.

2. 70 aastat tagasi **5.08.1955** suri Ulilas (turbarabas) **August Mark**, sündinud Otsa t. Krootuses 10.06.1883, viimase Eesti Vabariigi Rootsis asunud eksilvalitsuse peaministri presidendi ülesannetes **Heinrichi** ja selle valitsuse liikme, ajakirjaniku **Aksel Marga** ning **Adolf** ja **Albert Marga** isa, põllumees, omavalitsuse ja seltside tegelane, võidelnud Eesti Vabadussõjas, vangistatud Narva all, olnud vangis Peterburi ja Moskva vanglates, vabanen Tartu rahuleppe järel. Kõrgele riigitegelasele **Heinrich Margale** on avatud Riigikantselei poolt mäles-

tuskivi sünnitalu Otsa talu tanumal, Markade pere, kaasa arvatud ka Rootsis Heinrichi ja ta abikaasa ning Akseli põrm ja ta abikaasa mälestus on jäädvastatud Kanepi Mäe kalmistul. **3. 120** aastat tagasi **10.08.1905** sündis Tsooru v. **Elfriede Sild** (sünd. **Sand**), † 15.01.1959 Põlgastes, maetud Kanepi Mäe kalmistule, õpetaja ja seltsitegelane, õppis Leppistu algkoolis, lõpetas 1929 Võru Õpetajate seminari, pikaajaline Põlgaste algkooli õpetaja, 1929. a-st Põlgaste Rahvaraamatukogu Seltsi juhatuse liige, Põlgaste Maanaiste seltsi asutaja ja juhatuse liige, tegev a-st 1931 nK-s, Kanepi Õpetajate Ühingu juhatuse liige 1935-36.

4. 115 aastat tagasi **27.08.1910** sündis Lätis Siguldas **Emil Kuhi**, Kanepi kihelkonnast pärinev Eesti põlevkivikeemia uurija teadlane-insener † 27.6.2000 Kanadas, põrm maetud Kanepi Mäe kalmistule 25.8.2001. Samas on sängitatud ka tema hispaanlannast abikaasa põrm.

Keemiateadlase Aili Kogermanni initsiatiivil on ilmunud eesti keeles tema 2-osaline mälestusraamat, mille II osa esitleti Kanepi raamatukogus 27.08.2001.

5. 140 aastat tagasi **21.08.1885** sündis Erastvere v. **Ludvig Arras**, † 19.08.1958 Sulbis, maetud Kanepi Mäe kalmistule, meier ja põllumees, õppis Erastvere vallakoolis, Kanepi kihelkonnakoolis, meieri ametit Suure-Ulila mõisas, 3-kuulistel piimanduskursustel Siberis, 1917-18 ühistevõtte kursustel Krasnojarskis. Oli piimarentnik Koiola mõisas, 1908-9 meier Tobolski kubermangus, tööstuse omanik Minussinskis Jenissei kubermangus 1911-15. Osales I maailmasõjas 1915-17, Koltšaki armee 1918-20, opterus 1922 Eestisse, oli Kargulas Ühis-piimatööstuse meier kuni meierei põlemiseni II maailmasõja ajal. Tema poeg **Heino Arras** oli A. H. Tammsaare südamesõber, avaldas temast mälestusi,

Jätkub lk 5.

põgenes **Ameerikasse**, oli aktiivne Välis-Eesti kogukonna tegelane Ameerikas ja Kanadas, abikaasa Lai- ne kunstnik, arvukad järeltulijad on kõik kõrgharidusega, silmapaistvatel ametikohtadel või teadlased Ameerikas ja mujal välisriikides. Arrased on külastanud oma suure perega mitmel korral kodupaika Sulbis ja esivanemate kalme Kanepi Mäe kalmistul.

6. 75 aastat tagasi 22.08.1950 suri Tallinnas proosa- ja lastekirjanik **Richard Johannes Roht**, sündinud 12.04.1891 Kanepi kihelkonnas Karaskis, õppis Karaski külakoolis, Kanepi kihelkonnakoolis, Võru PG, Tartus HTG ja Valga Reaalgümnaa-

siumis, elas alates 1912. a-st Tartus, Peterburis, Helsingis. Õppis Kroonlinnas ohvitseride kursustel, viibis rindel I maailmasõjas Rumeenias. Vabadussõjas oli staabiohvitser, aastatel 1921-27 elas Tartus kirjanikuna, 1921-23 Berliinis ja 1923-27 uuesti Tartus. Asus 1928. a. Sangastesse talu rajama, sattus vekslil allkirja võltsimise pärast vanglasse 1930-32, kus jätkas raamatute kirjutamist. Elas kirjanikuna Tallinnas, Arukülas, Pääskülas. Kirjutanud arvukalt maaelu teemalisi ja ühiskonnakriitilisi jutustusi, romaane ning laste jutte. Mitmes raamatus nagu „Vanas Võrumaa“ käsitleb ka kodupaiga Karaski elu. Suure väärtusega on tema lood

loomadest. Oli abielus Mustjärve äärest naabertalust pärineva „Vanemuise“ näitlejanna ja lavastaja Elli Pöderiga. Talle on avatud kunstipäraselt nikerdatud nimeline mälestuspink Ihamaru külas.

7. 55 aastat tagasi **24.08.1970** suri Tallinna lähistel kirjanik **Rudolf Sirge**, sündinud 30.12.1904 Tartus, õppis Karaski ja Karilatsi külakoolis, Tartu Õpetajate Seminaris, lõpetas Tartu ÕG. Töötas 1929-37 ajakirjanikuna, 1937-40 välisministeeriumi pressibüroos, 1940. a. oli selle juhataja ja ETA direktor, 1941. a. poliitvang. 1951-68 töötas „Loomingu“ toimetuses. Avaldanud novellikogusid, romaane, neist tuntuim „Maa ja

rahvas“.

8. 215 aastat tagasi **28. augustil 1810** pühitseti Liivimaa kindral-superintendendi, Tartu ülikooli audoktori (1805) **K. G. Sonntagi** poolt apostel Pühale Johannesele pühendatud, arhitekt **Siegeli** projekti järgi praost **J. Ph. von Rothi** poolt ehitatud uus maakivist **Kanepi kirikuhoone**. Nurgakivi oli kirikule pandud **9.07.1804**. Pühitsemisel teenis kirikus **6** praostkonna kirikuõpetajat, laulis neljahäälselt Kanepi kihelkonnakooli poistekoor „Nun danket alles Gott“ ja kihelkonna koolmeistrite meeskoor köster **Gabriel Janteri** juhatusel. Kiriku **200.** aastapäeva puhul **2010** tellis M. Hirvlaane juu-

belikingiks oma kulul ja kinkis kogudusele Eesti Ajalooarhiivist **Kanepi kiriku kroonika (aastast 1834)** koopia CD-l ja paberkandjal ning leidis Tatu ülikooli trükkali M. Grenziuse trükitoodete kataloogi alusel Tartus puuduva trükise **Riiast** Läti TA akadeemilise raamatukogu arhiivist Läti Eesti Kultuuriseltsi vahendusel 200 aasta eest Puhja kirikuõpetaja **A. Lenzi loodud ja tema poolt ette kantud pühendusluuletuse** Kanepi kiriku pühitsemisel 1810, mille tõlgis ja kandis ette kirikuõpetaja **Mar- git Lail**.

Kultuuriloolise kalendri koostas
Milvi Hirvlaane

Kanepi segakoor vihmases rongkäigus. Foto: erakogu

Kanepi Kanged rongkäigus. Foto: erakogu

Krookus proovis. Foto: erakogu

Krookus, juhendaja Tiina Ilves. Foto: Sander Silm

Kanepi Karmoonikud. Foto: erakogu

Kanepi Kanged ja juhendaja Tiina Ilves. Foto: Sander Silm

„Iseoma“ peole tagasi mõeldes

Iga kord, kui suur pidu peetud, valdavad kõiki erilised tunded. Eriti muidugi neid, kes ise peol osalenud. Kui palju on viimasel ajal räägitud sellest, kuidas laulu- ja tantsupeod seovad ikka ja jälle ka kõige keerulisematel aegadel kogu rahva taas üheks. Tekib taas ühine hingamine ja tuntakse suurt ühtekuuluvus tunnet. See on kindlasti õige. Tegelikult on pidu ju ühe suure ühise protsessi tulemus. Igale peole eelneb üle eesti igas paigas suuremas ja väiksemas rahvamajas igapäevane tegevus, kus kokku saavad väga erinevad inimesed ühise eesmärgi nimel. Nad leiavad kogu selle tänapäeva tempoka ja

aina enam veebipõhiseks muutumas elukorralduses aja, et tegeleda mille- gagi, mis põlvest põlve on jätkunud: koorilaul, rahvatants, rahvamuusika. Ka meie oma Kanepi Seltsimaja kollektiivid hoiavad traditsioone. Täname tänu kuulub kõigile Teile, head tantsijad, lauljad, rahvamuusikud, kes olete taas teinud teoks ühe unistuse ja osalenud suurel „Iseoma“ peol. Teekond oli pikk ja keeruline, aga tulemus vääris seda pingutust. Jääb meelde, kuidas veel tantsijate väljasõidu eelsel õhtul sai õmbleja käest toodud viimased puuduvad või parandatud rahvariide osad. Tantsijate pühapäeva hommikune teele

asumine Kanepi Gümnaasiumi hoo- vilt tihedas vihmases, ikka sõbralikult kõik meie valla tantsijad üheskoos: Kanepi Kanged, Krookus ja laste tantsurühm. Järgmisena asusid neljapäeval teele rahvamuusikud Kanepi Karmoonikud juba päikeselises hommikus. Viimasena startis reedel suurim kollektiiv Kanepi Segakoor. Kõiki kollektiive oli teele saatmas ka Kanepi vallavanem Mikk Järv. Tallinnas oli olukord juba paljudele tuttav, kuid paljud said ka oma esimese kogemuse sellest, kuidas koolimajas madratsil magada, kuidas kraanist tuleval veel on hoopis teine maitse kui kodus, kuidas joosta linnatrans-

pordile, et mitte teistest maha jääda ja ikka õigeks ajaks proovi jõuda. Kõigil meil on palju värvikaid ja unustamatuid mälestusi. Oleme tänulikud neile, kes pingutasid selle nimel, et meil kõik kenasti sujuks. Tantsupeo kontserdid ja rahvamuusikapidu said ilmataadilt meeldiva koostöö osalisteks. Hoopis erinev oli aga rongkäigu ja laulupeo ilm. Kanepi kollektiivid olid rongkäigus vapralt ja hoogsalt sammumas ja pealtvaatajate tervitustele vastamas. Peotuli, mis ka meie vallas oma teekonna läbis, tõi heldimuspisarad silma nii süttides kui ka kustudes. Kustus selleks, et juba 2028. aastal taas meid suurele peole kokku

tuua ja seda erist tunnet tunda.

Suur tänu Sulle: tantsija, laulja, rahvamuusik! Suur tänu tubli juhendaja: Tiina Ilves, Maarja Pukk, Gerly Kättmann, Janne Suits! Suur tänu Kanepi vald oma kollektiivide toetamise eest! Suur tänu Tuuliku Reisidele! Suur tänu „Iseoma“ korraldajatele! Suur tänu kõigile toetajatele!

Juba sügisel algab uus teekond järgmise peo suunas ja kõik kollektiivid ootavad uusi osalejaid!

Marju Jalas
Kanepi Seltsimaja juhataja

Terve vald on kokku aetud, kihelkond kokku kutsutud!

9. augustil tähistame Kanepi kihelkonna 350. aasta-päeva. Sel puhul tasub planeerida terve päev, et saada osa mitmekesisest programmist.

10.00 – Puhkpilliorkester „Kungla“ äratusmäng Kanepi kirikuaias.

10–14 – Kanepi Raamatukogus päevale pühendatud näitus.

11.00 – Vallavanema avakõne Kanepi pargi laval (kiriku ja koolimaja vahelises pargis)

11.00 – Kohvikud ja tegevused peredele alevs. Batuut, ponisõit, lustakad sportmängud, hiigelmullid.

11.30 – Paneelvestlus „Kuidas edasi, Kanepi?“ pargi laval. Kanepi noorte aktiivi algatatud arutelule on oodatud mõtteid vahetama kõik, kellele on oluline meie kodukandi tulevik. Moderaator Marek Mekk.

12–15 – Kihelkonna kino Kanepi Seltsimaja saalis. Näha saab Vaidu Vidili poolt talletatud Kanepiga seotud filme.

12–15 – Seltsimaja fuajees Kanepi kangastelgedel kudujate huviringi vaipade näitus ja seltsitoas kihelkonnapäeva vaiba kudumine, juhendaja Riina Hass.

12.30 – Kihelkonna temaatilised töötoad Kanepi keskuse pargis. Kihelkonna nukkude meisterdamine Zoja Lebedeva juhendamisel. Kihelkonna prosside meisterdamine, juhendaja Teele Kosk. Künlatopside kaunistamine.

15.00 – Kanepi Segakoori kontsert Kanepi kirikus.

17.00 – Tantsurühm „Päripidi“ kontsert Kanepi keskuse pargis.

19.00 – Tartu Arsise kellade ansambli kontsert Kanepi kirikus.

21.00 – Anu Taul ja sõbrad kontsert Kanepi keskuse pargi laval. Muusika ja valgus sumedas suveõhtus.

22.00 – „ArtisticFlow“ LED-SHOW Kanepi keskuse pargi lava.

Kanepi kihelkonnapäeva programm on osalejatele tasuta!

Linetantsijate suvepidu Kanepis

Linetantsijate suvepeod Kanepis, Jõksi lauluva juures, on juba pika traditsiooniga sündmus. Sel aastal olid aga kurikaelad laululava ümbruse vahetult enne pidu sõna otseses mõttes korralikult ülesse künud. Kurvastusega olime sunnitud asukohta muutma ja nii said tantsijad kokku hoopis Kanepi Seltsimajas. Nagu ikka oli Kanepi Kantri tantsurühma juhendaja Merle Kukk mõelnud välja peo teema, milleks oli sel korral bling bling. Sära- vaid ja sätendavaid tantsijaid oli lähemalt ja kaugemalt kokku tulnud üle viiekümne. Päeva jooksul tantsiti 61 tantsu ja lisaks õpiti selgeks ka kaks uut tantsu. Kuna juhendaja Merle on lisaks ka väga hea küpsetaja, said kõik maitsta tema suurepäraseid pirukaid. Tantsupäev algas kell 13.00 ja kestis kuni 19.00. Rõõmsalt mindi koduteele ja juba oodatakse järgmist suve, et taas Jõksis koos linetantsu samme seada. Suur tänu Merlele ja kõigile tublidele tantsijatele!

Marju Jalas

Kanepi Seltsimaja juhataja

Linetantsijad Kanepi suvepeol. Foto: erakogu

Kanepis peeti jälle 3x3 korvpalliturniir Kanepi Streetball

Laupäeval, 19. juulil toimus 22. korda Kanepi Streetball. Seekord mängisid U13 ja U16 poisid ning harrastajad. Nii nagu varasematelgi aastatel tuli võistlejaid kokku üle terve Eesti.

U13 võistlusklass: 10 võistkonda

Kell 10.30 alustanud U13 sarjas osales kokku 10 võistkonda. Finaali jõudsid ühtegi kaotust tunnistamata võistkonnad **THUNDER** ja Lätist kohale sõitnud **Kraslava**. Võitjana väljus ühepoolsest mängust võistkond **Kraslava** seisuga 12:4. Ka kolmanda koha mäng kujunes ühepoolseks, kui **Tartu1** alistas võistkond **CELTICSI** seisuga 13:4.

U16 võistlusklass: 16 võistkonda

U16 võistlusklassis mängisid mitu eelmistest aastatest tuttavat korvpallurit. Võistkonnad jagati nelja alagruppi, kust puhaste paberitega läksid edasi kaks kohalikku võistkonda: **Põlgaste Kanged** ja **Intsikurmu**, lisaks neile veel oma alagrupi võitjad **Marlon Elite** ja **Pallinotsud**. Kõik neli said ka veerandfinaalides oma vastastest jagu ja liikusid edasi pool-

finaali.

Poolfinaalides läksid vastamisi **Põlgaste Kanged** ja **Pallinotsud** ning **Marlon Elite** ja **Intsikurmu**. Mõlemad poolfinaalid olid pingelised punkt-punkti heitlused, kust võitjatena väljusid **Pallinotsud** ja **Intsikurmu**. Rõõm oli näha **Intsikurmu** jõudmist finaali, sest seda võistkonda esindasid endise Kanepi korvpalluri **Helari Haabma** pojad **Gabriel** ja **Daniel Haabma**. Vennad tegelevad igapäevaselt käsipalliga, aga mängivad võimalusel ka korvpalli. Helari (pildil kollase särgiga aastast 2011) on koos venna Helikariga võtnud korduvalt osa Kanepi turniirist ja tulnud mitmel korral ka võitjaks.

Finaalis suutis oma mängu paremini peale suruda **Pallinotsud** ja võtsid võidu. Kusjuures mõlemad finaali jõudnud võistkonnad mängisid kogu turniiri ilma vahetumängijata kolmekesi. Kogu turniiri ajal kaugvisetel head tabamust näidanud ja nii mõnegi mängu lootusetust olukorrast enda kasuks pööranud **Intsikurmu** finaalis enam nii hästi ei tabanud ja pidi leppima teise kohaga. Kolmanda koha

mängus läksid vastamisi **Põlgaste Kanged** ja **Marlon Elite**. Põlgaste võistkonnal kolmanda koha mänguks enam jaksu ei jätkunud ja nii võttis **Marlon Elite** suhteliselt kindla võidu seisuga 16:5.

Harrastajate võistlusklass: 4 võistkonda

Harrastajate võistlusklassis osales seekord neli võistkonda, kes mängisid kõik omavahel ühe korra läbi. Üks favoriite ja varasematel aastatel korduvalt Kanepi turniiril osa võtnud **Võru Metsamõisnik** pidi kohe esimeses mängus vastu võtma üllatuskaotuse **Sopsult**. See kaotus läks neile kalliks maksma, sest lõpuks oli kolm võistkonda võrdsete võitude arvuga ja „surnud ringist“ jäid võrudad alagrupi viimaseks.

Alagrupiturniiril suutis kõik mängud võita eelmisel aastal U18 võistlusklassis poodiumile tulnud **Underdogs**.

Finaalis läksid niisiis vastamisi **Underdogs** ja „surnud ringist“ parima kohaga väljunud **Tiksoja**. **Tiksoja** pani oma kogemuse maksma

ja noortest koosnev **Underdogs** pidi seekord leppima teise kohaga. Mängu seis jäi 17:11.

Rohkem infot ja pilte leiab Kanepi Streetballi Facebooki lehelt: [face-book.com/kanepistreetball](https://www.facebook.com/kanepistreetball).

Täname toetajaid ja sponsoreid:

Kanepi vald, Baltic Computer Systems OÜ, Tamrex, GoSolar ja kõiki vabatahtlikke, kes aitasid kaasa turniiri läbiviimisel.

Martin Luts

Kanepi Streetball korraldaja

Viskel Põlgaste mängija Ken Marten Soosaar.

2025. aasta U16 võitjad. Fotod: Martin Luts

Kanepi Streetball võitjad 2011. aastal. Keskel Helari ja Helikar Haabma.

SS12 Mügra RP-36. Foto: Masinawärk

WRC Delfi Rally Estonia 2025

WRC Delfi Rally Estonia 2025. aasta FIA autoralli maailmameistrivõistluste etapp sõideti Tartus ning Tartu, Otepää, Elva, Kanepi, Kambja, Kastre, Nõo, Peipsiääre ja Mustvee valla teedel 17.-20. juulini 2025.

Tartu ja Lõuna-Eesti kiiretel ja käänulistel kruusateedel sõideti MM-hooaja kaheksas osavõistlus. Rallifännid nii Eestist kui mujalt said nautida adrenaliinirohket WRC Delfi

Rally Estoniat. Võitjateks tulid Oliver Solberg / Elliott Edmondson (Toyota) Rootsi/Suurbritannia ühisekipaaz tähistades karjääri esimest MM-etapivõitu. Toyotale tuli WRC ajaloo 100. võit

WRC Delfi Rally Estonia võitjatele andis esikoha karikad üle Eesti Vabariigi president Alar Karis, FIA Presidendi medalid Eesti Autosporti Liidu president Toivo Asmer ja tra-

ditsioonilised Rally Estonia võitjate kiivrid Delfi Rally Estonia kommertsidirektor Tarmo Hõbe.

Täna / Järveoja tõusid nelja järjestikuse poodiumikohaga MM-arvestuse liidriteks. Robert Virves / Jakko Viilo võitsid kõige rohkem kiiruskatseid ja teenisid koduteedel WRC2 klassivõidu.

Refereeritud www.rallyestonia.ee

SS15 Alakyla RP-12. Foto: Masinawärk

Foto: Kairi Luik

Eesti Maanteemuuseumi teadur-koguhoidja Karl-Gustav Uustulindi ülevaade põnevatest museaalidest

Aastal 2025 on muuseumisse oma tee leidnud mitmed huvitavad ja eriilmelised esemed, kõigil rääkida omaette lugu ning mängida oluline roll Eesti transpordi ja maanteede kujunemislöö talletamises.

Maanteemuuseumi kogud hõlmavad endas ligi 47000 museaali, kusjuures tänavusel aastal on lisandunud neid pisut üle 300. Muuseumi hoidlate riulitel pole kunagi ruumi ülearu ning sinna pääsevad vaid mõttega välja valitud ja säilitamist vääriavad esemed. On igati paslik anda ülevaade, mille poolest ja miks on sel aastal vastu võetud esemed teeninud välja koha meie kogudes.

Bussipiletite kollektsioon

Kevadel saabus koguhoidjate lauale mahukas bussipiletite kollektsioon. Pileteid oli annetaja kogunud süstemaatiliselt ja järjepidevalt, hõlmates endas eksemplare 1996.aastast kuni aastani 2010, kusjuures põhilised reisisihtkohad asusid Pärnumaal ning Tartus ja Tallinnas. Säärane kollektsioon mängib olulist rolli ühistranspordi ajaloo mõistmisel ja mõtestamisel. Samuti maalib piletite kronoloogiline vaatlus ilmeka pildi sellest, kuidas taoline iseenesest mõistetav ja argine asi, nagu seda on bussipilet, ajas on muutunud, nii visuaalse kui ka kasutatud materjalide kohapealt, ning kuidas on maailm

järk järgult liikunud digitaliseerituse poole. Antud bussipiletid tähendavad midagi sootuks enam, kui pelgalt paberilipakate kogumit – nende kaudu on võimalik tunnistada hindade muutust ajas, üleminekut kroonilt eurole, värvilt mustvalgele tšekipaberile ja palju muud huvitavat.

Teemasinate modelid

Transpordi ja maanteede ajaloost rääkides ei saa üle ega ümber teede ehitamisest, remondist ja hooldusest, kus ääretult suurt osatähtsust omavad mitmesugused masinad. Sel kevadel sattus muuseumisse selliseid koguni 15 - ekskavaatorid, teerullid, buldooserid, teehöövliid, kallurautod ja isegi asfalditehas. Asja teeb huvitavamaks aga asjaolu, et antud juhul ei olnud tegemist päris masinatega,

vaid nendega identsete miniatuursete mudelitega. Läbi mainitud mudelite on võimalik külastajaid harida tee tegemise tehnika osas, omamata vajadust taolist kulukat tehnikat ise realselt omada ja hooldada. Loomulikult ei anna mudeli uurimine päris sama efekti, mida pakub päris masina nägemine, kuid põgusa ülevaate see siiski võimaldab. Tegemist on kvaliteetsete, kogujatele suunatud mudelitega, mis kajastub ka nende hinnalipikus. Seetõttu võib antud esemete muuseumile hankimist pidada vägagi õnnestunuks, sest kus oleks sobivamat kohta nende säilitamiseks kui maanteemuuseum.

Ampler Hawk

Jalgratta kogu sai juurde moodsa, Eestis toodetud jalgratta Ampler Hawk. Hawk (e. kull) on Ampleri esimene seeriatootmisesse läinud mudel, mille puhul lisaks esteetiliselt ja kvaliteedile pakub kõneainet ka ratta raami sisse peidetud elektriaku, mis ratturile väntamise lihtsamaks teeb. Ampler Hawki näol on muuseumi hoidla rattapark täienenud olulise, tulevikku suunitletud tootega, kus vanast tehnoloogiast on üle võetud see kõige olulisem ja lisatud uus tehnoloogia, sealjuures olles keskkonnasäästlik ja kasutajasõbralik. Veelgi erilisem selle juures on asjaolu, et tegemist on Eesti oma toodanguga.

Need on vaid mõned näited sellest, millist eriilmelist materjali tänavu muuseumikogusse on lisandunud. Kogumine on ehk muuseumi kõige vähem silma paistav, kuid sisuliselt üks olulisemaid tegevusi – just kogude kaudu talletame ja hoiame meie

teede ja transpordi ajalugu ning saame luua näitusi, mis seda lugu külastajatele edasi annavad.

Kersti Roslender
Eesti Maanteemuuseum
www.maanteemuuseum.ee

AUGUST–SEPTEMBER	
Täpsem kalender asub valla kodulehel. Kõik soovijad saavad oma sündmuse kalendrisse ise lisada. Logi sisse https://www.kultuurikava.ee/ ja https://kultuuriaken.tartu.ee/ ning lisa sündmus.	
06.08; 07.08 kell 19.00	Cantervilla loss, Pikajärve mõis. Koguperelavastus KURI KUNINGATÜTAR Eesti Näitejuhtide Teatritrupp toob koostöös Krootuse kooli näiterigiga August Kitzbergi 150. sünniaastapäevaks lavastuse „Kuri kuningatütar“. Etendus on kahes vaatuses. Halva ilma korral toimub siseruumides. Kohvik. Võimalus maksta ülekandega. Kui soovite arvet või broneerida grupele, siis võtke ühendust tuulike.molder@gmail.com Piletid kohapeal 5/10 €, Perepilet 20 €.
07.08 kell 19.00	Tuuliku talu kontsert Windmillers bänd ja Jaagup Kreem & Taavi Langi 7. augustil muutub Tuuliku talu hoov taas suveõhtu muinasjutuks, kus lavale astuvad Laura Vals & Windmillers ning külalisesinejadena säravad Jaagup Kreem ja Taavi Langi! Piletid Fienta.ee – Täispilet: 25 € (eelmüük) 30 € (kohapeal, sularahas) – Laps: 15 € (6–13 aastastele) – Kuni 6-aastased lapsed tasuta Eelmüügi piletid: https://fienta.com/et/tuuliku-talu-kontsert-windmillers-band-ja-jaagup-kreem-taavi-langi
07.08; 08.08; 09.08; 12.08; 13.08; 14.08; 15.08; 16.08 kell 19.00	Sel suvel ootab Alle-Saija Teatritalus rikkaliku talutoidu gurmeeõhtusöögiga mõnus teatriõhtu! Vaadata saab suurt suvelavastust „PIKK TEE KOJU“ ning gurmeeõhtusööki puhtast kohalikust toorainest pakub Kalda Loodustalu. Pileti hind 54 EUR. Kohta saab broneerida vaid tasudes õhtu maksumuse täies mahus ette. Kohtade arv on piiratud! Osalustasu 54 EUR/inimene (osalemine vaid eelbroneeringuga ja tasudes õhtu maksumuse ette).
09.08 kell 10.00	Kanepi kihelkond 350. Kanepi kihelkonna juubeli tähistamine, Kanepis. Sel puhul tasub planeerida terve päev, et saada osa mitmekesisest programmist, programm on osalejatele tasuta.
17.08 kell 10.00	Suvesumin. Seikluslik lastelaager, Erastvere Raamatukogu-Külakeskuses. Vanusele 8+ aastat. Ööbimisega – telgis või siseruumis (võimalik laenutada ka telk ja muud vajaminevad tarvikud, sellest meid eelnevalt teavitades). Too oma laps suvisele sündmusele SUVESUMIN, kus ootavad ees mitmekesised tegevused, põnevus ja koostegemine! Üritus toimub Erastveres ja kestab kolm päeva, ööbimisega. Päevad on täis toredaid elamusi, uute sõprade leidmist ja loovate oskuste arendamist. Korraldajad: MTÜ Päri Selts, Erastvere Raamatukogu-Külakeskus ja Kanepi ANK. NB! Vajalik vanema nõusolek. Rohkem infot Mariliin, tel 5217 097 või Katriin, tel 5224 092. Osalustasu: 20 eurot lapse kohta.
22.08 kell 18.00	Alle-Saija Teatritalu kutsub taasiseseisvumispäeva tähistamiseks vaatama rahvuslikku komöödiat „Isamaa pääsukesed“, mille juurde pakutakse rikkalikku talutoidu gurmeeõhtusööki puhtast kohalikust toorainest. Programm: » 17.45 kogunemine Alle-Saija Teatritalus » 18.00 õhtusöök (eelroog ja pearoog) » 19.00 etendus „Isamaa pääsukesed“ I vaatus » 20.00 vaheaeg kohvi ja magustoiduga » 20.20 etendus „Isamaa pääsukesed“ II vaatus Pileti hind 50 EUR. Kohta saab broneerida vaid tasudes õhtu maksumuse täies mahus ette. Kohtade arv on piiratud!
28.08 kell 12.00	Suvelugemise väljakutse lõpupidu, Saverna raamatukogus. Oodatud on kõik lapsed 5–15-aastased osalema suvelugemise väljakutses. Külla tuleb kirjanik ja näitleja Kadri Lepp. Tublidele lugejatele on ka auhinnad!
05.09 kell 18.00	Alle-Saija Teatritalu kutsub vaatama dünaamilist lugu „Daamide Önn“, mis räägib Pariisi kaubandusmaailmast. Pileti hind 48 EUR (õhtusöök hinna sees). Osaleda saab vaid eelbroneeringuga, tasudes õhtu maksumuse ette. Kohtade arv on piiratud!

Kuulutused

Ostan metsa- ja põllumaad.
Telefon 552 7322.

Korstnate ehitus ja remont koos vajalike plekitöödega. Tel 56 189 517, joosep.sepp@mail.ee.

Ohtlike puude langetamine. Hekkide ja viljapuude hooldus. Puude hooldus/vormilõikus. Kändude freesimine. Vihma-veerennide puhastus. Okste ja tüvede äravedu. www.arborprof.ee, tel 55 37 638.

KANEPI TEATAJA graafik 2025		
Lehe materjale ootame iga kuu kolmandaks reedeks	Lehe kanne postkastidesse algab alates	
22.08.2025	11.09.2025	
19.09.2025	9.10.2025	
17.10.2025	6.11.2025	
21.11.2025	11.12.2025	

Õnnitleme sünni puhul!

Kailee Kungla
(Valgjärve)

Marii Raudsepp
(Ihamaru)

Marily Lukats
(Põlgaste)

Õnnitleme!

98

Hilja Reino
07.09.1927
(Abissaare)

Nadežda Mirka

31.08.1950
(Karste)

Ülle Lill
08.09.1950
(Kanepi alevik)

93

Anna Ülpre
01.09.1932
(Krootuse)

70

Maia Simenson
31.08.1955
(Krootuse)

91

Rosa Järv
28.08.1934
(Mügra)

Heli Visnapuu

02.09.1955
(Piigandi)

Lea Potter

09.09.1934
(Jõksi)

Sirje Konks

03.09.1955
(Karilatsi)

90

Ulve Kudu
26.08.1935
(Kooraste)

Ago-Jüri Leimann

12.08.1960
(Sirvaste)

Sulev Ravel

14.08.1960
(Kanepi vald)

80

Raimu Roio
10.08.1945
(Aiaste)

Siiri Raig

15.08.1960
(Krootuse)

Tiiu Suuremäe

12.08.1945
(Varbuse)

Merike Juhkam

19.08.1960
(Sirvaste)

75

Rein Keedus
16.08.1950
(Sulaoja)

Rein Roosa

06.09.1960
(Kanepi vald)

Sirje Tamm

19.08.1950
(Häätaru)

Raivo Semmel

10.09.1960
(Krüüdneri)

Ahti Ülpri

20.08.1950
(Saverna)

Mälestame

Leida Ilmast

29.071931-28.06.2025
(Ihamaru)

Are Järv
13.06.1949-15.07.2025
(Krüüdneri)

Mare Meitsar
12.02.1937-16.07.2025
(Saverna)

Hilja Täär
05.11.1928-18.07.2025
(Abissaare)

Milvi Freiberg
11.12.1938-21.07.2025
(Ihamaru)